

LIGJ
Nr. 9066, date 15.5.2003

PER RATIFIKIMIN E "MARREVESHJES NDERMJET QEVERISE SE REPUBLIKES TE SHQIPERISE DHE QEVERISE SE REPUBLIKES TE TURQISE PER MBROJTJEN SHOQERORE"

Ne mbështetje te neneve 78, 81 pika 1, 83 pika 1 dhe 121 te Kushtetutës, me propozimin e Këshillit te Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKES SE SHQIPERISE

VENDOSI:

Neni 1

Ratifikohet "Marrëveshja ndërmjet Qeverise se Republikës te Shqipërisë dhe Qeverise se Republikës te Turqisë për mbrojtjen shoqërore".

Neni 2

Ky ligj hyn ne fuqi 15 dite pas botimit ne Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekret nr .3838, date 17.6.2003 te Presidentit te Republikës se Shqipërisë, Alfred Moisiu

MARREVESHJE NDERMJET QEVERISE SE REPUBLIKES TE SHQIPERISE DHE QEVERISE SE REPUBLIKES TE TURQISE PER MBROJTJEN SHOQERORE

Qeveria e Republikës se Shqipërisë dhe Qeveria e Republikës se Turqisë kane rene dakord për pikat e mëposhtme ne fushën e mbrojtjes shoqërore.

PJESA I DISPOZITA TE PERGJITHSHME

Neni 1 Përkufizime

1. Ne këtë Marrëveshje:

1.1 "Vend" do te thotë, ne lidhje me Republikën e Shqipërisë, Republika e Shqipërisë dhe ne lidhje me Republikën e Turqisë, Republika e Turqisë.

1.2 "Legjislacion" do te thotë ligj, sipas ligjit dhe rregullore te përcaktuara ne nenin 2.

1.3 "Përfitim" do te thotë, ne lidhje me një pale, përfitim ne para, pension ose shpërblim, për te cilin ka një dispozite ne legjislacionin e asaj pale, duke përfshirë çdo shume shtese apo rritje te atij përfitimi, pensioni ose shpërblimi.

1.4 "Autoritet kompetent" do te thotë, ne lidhje me Republikën e Shqipërisë, Ministri i punës dhe Çështjeve Sociale, ministrat ose autoritetet e tjera korrespondues përgjegjës për degët dhe skemat e mbrojtjes shoqërore ne te gjithë ose ne pjese te veçanta te territorit te saj dhe ne lidhje me

Republikën e Turqisë, Ministri i Punës dhe Sigurimit Shoqëror, ministrat ose autoritetet e tjera korrespondues përgjegjës për degët dhe skemat e mbrojtjes shoqërore në të gjithë ose në pjesë të veçanta të territorit të saj.

1.5 "Institucion kompetent" do të thotë institucioni ose organizata përgjegjëse për zbatimin e legjislacionit të përmendur në nenin 2.

1.6 "Periudhe sigurimi" do të thotë periudha gjatë së cilës janë paguar kontribute për sigurime shoqërore ose periudhat për të cilat është gjykuar se janë paguar kontribute.

1.7 "Person i siguruar" do të thotë personat që janë ose kanë qenë subjekt i legjislacionit të përmendur në nenin 2.

1.8 "Anëtar i familjes" do të thotë çdo person i parashikuar si i tillë nga legjislacioni, aplikuar nga institucionet e palëve.

1.9 "Rezidence" do të thotë rezidenca e zakonshme.

1.10 "Rezidence e përkohshme" do të thotë vendi ku një person, i cili zakonisht banon në territorin e një pale, banon gjatë qëndrimit të tij/saj të përkohshëm në territorin e palës tjetër.

2. Çdo term, që nuk është përcaktuar në këtë nen, do të këtë kuptim të përcaktuar për të në legjislacionin që aplikohet.

Neni 2

Hapësira ligjore

1. Kjo Marrëveshje do të aplikohet sipas legjislacionit të mëposhtëm:

a) Në lidhje me Republikën e Turqisë:

a.1. ligji i sigurimeve shoqërore që mbulon punëtorët dhe ligji i sigurimeve shoqërore për punëtorët e bujqësisë;

a.2. ligji i fondit të pensioneve të Republikës së Turqisë që mbulon punonjësit shtetërore (invaliditet, pleqëri dhe në rastet e humbjes së mbajtësit të familjes);

a.3. ligji i Institucionit të Sigurimeve Shoqërore për tregtarët, artizanet dhe të vetëpunësuarit e tjerë, si dhe ligji i sigurimeve shoqërore për personat e vetëpunësuar në bujqësi.

a.4. legjislacioni lidhur me fondin e pensioneve siç përcaktohet në nenin 20 të ligjit të Sigurimeve Shoqërore 506;

b) Në lidhje me Republikën e Shqipërisë:

b.1. legjislacioni i sigurimeve shoqërore (sëmundje dhe barre lindje, aksidente në punë dhe sëmundje profesionale, invaliditet, pension pleqërie dhe familjar) që mbulon personat e punësuar, si dhe personat e tjerë ekonomikisht aktive (punëdhënësit dhe të vetëpunësuarit);

b.2. legjislacioni lidhur me përfitimet familjare;

b.3. legjislacioni lidhur me sigurimin shëndetësor;

b.4. legjislacioni lidhur me kujdesin shëndetësor.

2. Kjo Marrëveshje do të aplikohet, gjithashtu, sipas ligjeve dhe rregullave të cilat amendojnë, kombinojnë ose pasojnë legjislacionin e specifikuar në paragrafin 1, me kusht që termat e paragrafit 3 të rezervohen.

3. Kjo Marrëveshje do të aplikohet sipas ligjeve dhe rregullimeve, të cilat e shtrijnë hapësirën e legjislacionit të një pale në kategori të reja përfituesish dhe përcaktojnë përfitime të reja, nëse Palës tjetër nuk i është komunikuar ndonjë ndryshim brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e këtyre ligjeve dhe rregullimeve.

4. Kjo Marrëveshje do të aplikohet në legjislacionin lidhur me një dege të re të sigurimeve shoqërore me kushtin që ndërmjet palëve të jete përfunduar një marrëveshje për këtë qëllim.

Neni 3

Hapësira personale

Kjo Marrëveshje do te aplikohet për personat, te cilët janë ose kane qene subjekt i legjislacionit te Republikës se Turqisë dhe te Republikës se Shqipërisë dhe te personave qe kane humbur mbajtësin e familjes dhe anëtarëve te varur te familjes qe mbulohen nga legjislacioni i secilës prej Palëve Kontraktuese.

Neni 4 Trajtim i barabarte

Te gjithë personat e përcaktuar ne nenin 3 do te kenë trajtim te barabarte persa i përket te drejtave dhe detyrimeve sipas legjislacionit te secilës pale.

Neni 5 Transferimi i përfitimeve

Kur nuk parashikohet ndryshe ne këtë Marrëveshje:

1. Përfitimet qe do t'i paguhen ne baze te legjislacionit te njërës pale çdo personi te përcaktuar ne nenin 3, si dhe ato qe jepen ne zbatim te kësaj Marrëveshjeje, do te paguhen ne territorin e palës tjetër dhe nuk i nënshtrohen ndonjë zbritjeje, ndryshimi, pezullimi ose sekuestrimi për shkak te rezidencës se personit ne territorin e palës tjetër.
2. Përfitimet qe do te paguhen ne baze te kësaj Marrëveshjeje, do t'i paguhen gjithashtu një personi ne një vend te trete, i cili është apo ka qene subjekt i legjislacionit te te dyja palëve, ose personave ne varësi te tij/saj, ose atyre qe kane humbur mbajtësin e familjes sipas rastit.
3. Dispozitat e paragrafit 1 te këtij neni nuk aplikohen për përfitimet e mëposhtme:
 - a) përfitime për papunësi;
 - b) Përfitime te veçanta te dhëna si ndihme ekonomike ose ne rast nevojë.

PJESA II DISPOZITA LIDHUR ME LEGJISLACIONIN E APLIKUESHEM

Neni 6 Rregullat për mbulimin

1. Me kusht qe termat e mëposhtëm te kësaj Marrëveshjeje rezervohen:
 - 1.1 Një person i punësuar ne territorin e njërës pale, është subjekt i vetëm i legjislacionit te asaj pale qe i përket punës se tij/saj.
 - 1.2. Një person, i cili ka rezidencën e tij te përhershme ne territorin e njërës pale dhe qe ka një aktivitet ne emër te tij/saj ne territorin e palës tjetër ose ne territorin e te dyja palëve, do te jete subjekt i vetëm i legjislacionit te palës, ne territorin e se cilës ai ka rezidencën.
2. Një person i vetëm është subjekt i legjislacionit te njërës Pale, por qe dërgohen ne territorin e palës tjetër për te punuar për me pak se 24 muaj, do te jete subjekt i legjislacionit te palës se pare sikur ai punon ne territorin e asaj pale. Periudha prej 24 muajsh mund te shtrihet deri ne 60 muaj me aprovimin e mëparshëm te autoriteteve kompetente te te dyja palëve.
3. Atje ku ekuipazhi i një anijeje është subjekt i legjislacioneve te te dyja palëve pa aplikimin e dispozitave te kësaj Marrëveshjeje, ekuipazhi i punësuar ne bordin e një anijeje me flamur turk i nënshtrohet legjislacionit turk, persa i përket asaj pune, dhe ekuipazhi i punësuar ne bordin e një anijeje me flamur shqiptar i nënshtrohet legjislacionit shqiptar, persa i përket asaj pune.
4. Personat e punësuar ne territorin e një pale si agjente te qeverise se palës tjetër do te jene subjekt i legjislacionit te palës qe e punëson, ne rast se ata janë subjekt te asaj pale. Megjithatë, ne rast se ata janë subjekte te palës, ne territorin e se cilës ata janë punësuar ose

kane rezidencën e përhershme ne atë territor, ata mund te kërkojnë aplikimin e legjislacionit te asaj pale. Kjo zgjedhje nuk do te aplikohet ne mënyrë retrospektive.

5. Autoritetet kompetente te te dyja palëve mund te paraqesin ndryshime te rregullave te zbatimit për ndonjë person apo grupe me marrëveshje reciproke.

PJESA III DISPOZITA LIDHUR ME PERFITIMET

SEKSIONI 1 BASHKIMI I PERIUDHAVE

Neni 7

Bashkimi i periudhave te sigurimit

1. Kur njohja, ruajtja apo dhënia me pas e se drejtës për përfitim sipas legjislacionit te një prej Palëve Kontraktuese është subjekt i plotësimit te periudhës se sigurimit, institucioni kompetent i Palës Kontraktuese mere ne konsiderate periudhat e sigurimit sikur ato te ishin plotësuar ne baze te legjislacionit te tyre, për aq sa këto periudha nuk përputhen.

2. Ne përcaktimin e kushteve, lidhur me fillimin e punës për here te pare, do te merren parasysh ruajtja ose njohja e se drejtës për një përfitim, periudhat e sigurimit te plotësuar sipas legjislacionit te një Pale Kontraktuese dhe data e fillimit te punës.

Neni 8

Periudhat e plotësuar sipas legjislacionit te një vendi te trete

Kur një person nuk plotëson kushtet për te marre një përfitim sipas legjislacionit te te dyja palëve mbi bazën e periudhave te bashkuara te sigurimit, qe përcaktohen ne dispozitat e nenit 7, çështja e se drejtës për përfitim do te zgjidhet duke marre parasysh periudhat e sigurimit te plotësuar sipas legjislacionit te një vendi te trete me te cilin te dyja Palët Kontraktuese kane arritur një marrëveshje për sigurimet shoqërore për bashkimin e periudhave te sigurimit.

Neni 9

Zgjatja minimum e periudhave qe bashkohen

Pa paragjykime lidhur me ndonjë dispozite tjetër te kësaj Marrëveshjeje, kur zgjatja totale e periudhave te sigurimit e plotësuar nga një person sipas legjislacionit te një Pale Kontraktuese është me pak se një vit dhe kur nuk ekziston e drejta për përfitim sipas atij legjislacioni mbi bazën e atyre periudhave, nuk mund te pretendohet qe për këto periudha te jepet një përfitim nga institucioni kompetent i asaj Pale Kontraktuese ne zbatim te kësaj Marrëveshjeje. Megjithatë, këto periudha do te merren ne konsiderate nga Pala tjetër Kontraktuese, ndërsa përcakton te drejtën për përfitim ne përputhje me legjislacionin e aplikuar.

SEKSIONI 2 PERFITIMI PER SEMUNDJE DHE BARRELINDJE

Neni 10

Bashkimi i periudhave te sigurimit

Kur njohja, ruajtja ose rifitimi i se drejtës për përfitim për sëmundje ose barre lindje sipas legjislacionit te njëres nga Palët Kontraktuese është subjekt i plotësimit te periudhave te

sigurimit ose te punësimit, institucioni kompetent i njëres Pale Kontraktuese do te marre ne konsiderate periudhat e sigurimit ose punësimit te plotësuar sipas legjislacionit te Palës tjetër Kontraktuese, sikur ato te jene plotësuar sipas legjislacionit te Palës se pare Kontraktuese.

Neni 11 Përfitimet mjekësore

1. Kur kushtet e një shqiptari te siguruar dhe qe është punësuar ne Turqi përkohësisht ne një projekt te veçante prej punëdhënësve te tij/saj te vazhdueshëm dhe te anëtarëve te familjes se tij/saj qe banojnë me te apo te një turku te siguruar, te punësuar po ashtu ne Shqipëri dhe te anëtarëve te familjes se tij/saj kërkojnë trajtim mjekësor urgjent, ata do te marrin përfitim për sëmundje ose barre lindje, duke përfshirë edhe shtrim ne spital, për llogari te Palës Kontraktuese ku është qendra kryesore e biznesit.
2. Kur kushtet e punëtorëve te regjistruar si te siguruar sipas legjislacionit te një Pale Kontraktuese dhe te anëtarëve te familjes qe banojnë me ta kërkojnë trajtim mjekësor urgjent gjate qëndrimit te tyre te përkohshëm ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese, ata do te marrin përfitime për sëmundje dhe barre lindje, duke përfshirë dhe shtrim ne spital për llogari te Palës Kontraktuese ku ata janë te regjistruar si te siguruar.
3. Kur punëtorët e regjistruar si te siguruar sipas legjislacionit te një Pale Kontraktuese dhe anëtarët e familjes qe banojnë me ta, transferohen ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese, ndërsa marrin përfitime për sëmundje ose barre lindje nga institucionet e sigurimeve shoqërore turke ose shqiptare, ata do te vazhdojnë t'i marrin këto përfitime. Megjithatë, përfituesi duhet te marre autorizimin e institucionit kompetent para transferimit. Kërkesa për autorizim do te refuzohet vetëm mbi bazën e një raporti mjekësor dorëzuar atij institucioni ne rast se gjendja shëndetësore e personit ne fjale nuk lejon transferimin e tij/ saj ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese.
Autorizimi mund te jepet ne vazhdim, edhe nëse nuk është marre me pare nga forca madhore.
4. Njohja e se drejtës për te përfituar do te përcaktohet ne zbatim te legjislacionit te Palës Kontraktuese ne territorin e se cilës është punësuar i siguruari, ndërsa anëtarët e familjes, shtrirja e përfitimeve dhe dispozitat e tyre do te përcaktohen ne përputhje me legjislacionin e Palës Kontraktuese te vendbanimit te përkohshëm ose te përhershëm.
5. Anëtarët e familjes se një personi, te cilit i takon një përfitim ne baze te legjislacionit te një Pale Kontraktuese sipas se cilës ai/ajo është i/e regjistruar si i/e siguruar, do te marrin përfitime mjekësore nga dega e sigurimit për sëmundje dhe barre lindje, nëse nuk përfitojnë nga legjislacioni i Palës Kontraktuese, ne territorin e se cilës ata banojnë.
6. Kur anëtarët e familjes transferohen ne territorin e institucionit kompetent, ata marrin përfitime sipas dispozitave te legjislacionit te asaj Pale Kontraktuese. Kjo dispozite aplikohet edhe ne rastet kur anëtarët e familjes tashme kane filluar te marrin përfitime për te njëjtën rast sëmundjeje ose barre lindjeje nga institucioni kompetent i Palës tjetër Kontraktuese para transferimit. Nëse ne këtë rast përcaktohet një kohe kufi për dhënien e përfitimeve mjekësore nga legjislacioni i aplikueshëm i atij institucioni kompetent, atehere merren ne konsiderate periudhat, gjate te cilave janë dhënë përfitimet para transferimit.
7. Shpenzimet për përfitime përballohen nga Pala Kontraktuese ne te cilën personi ne fjale është regjistruar si i siguruar.

Neni 12 Përfitimet shëndetësore për pensionistet

1. Kur një person, te cilit i është dhënë një pension ose përfitim ne para ne përputhje me legjislacionin e te dyja Palëve Kontraktuese me kusht bashkimin e periudhave te sigurimit te

plotësuar ne te dy Palët Kontraktuese, bashke me familjen e tij/saj, ka ritual te drejtën e përfitimeve mjekësore sipas legjislacionit te Palës Kontraktuese ne territorin e se cilës ai/ajo është rezident, përfitimet do te mbulohen nga institucioni i palës ku personi ka rezidencën dhe ne përputhje me legjislacionin qe ai institucion aplikon.

2. Kur një personi i është dhënë një pension ose përfitim ne para sipas legjislacionit vetëm te njëres prej Palëve Kontraktuese, dhe është rezident ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese, përfitimet mjekësore qe janë njohur si e drejte ne përputhje me legjislacionin e Palës Kontraktuese përgjegjëse për pagesën e pensionit për personin e siguruar dhe anëtarët e familjes se tij/saj, do te jepen nga vete institucioni i vendit te rezidencës, ne emër dhe me shpenzimet e institucionit kompetent te Palës Kontraktuese, përgjegjëse për atë pension.

3. Kur personat te cilët marrin pensione ose përfitime sipas legjislacioneve te te dyja Palëve Kontraktuese dhe ata persona qe marrin pensione ose përfitime sipas legjislacionit vetëm te një prej Palëve Kontraktuese, si dhe anëtarët e familjeve te tyre qe banojnë me ta marrin rezidence te përkohshme ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese, kur kushtet e tyre do te kërkojnë një trajtim urgjent, ata do te marrin përfitime mjekësore me shpenzimet, ne rastin e pare, te institucionit kompetent te palës ku janë rezidente te përhershëm dhe, ne rastin fundit, te institucionit kompetent te palës përgjegjëse për pagesën e pensionit.

4. Njohja e se drejtës për këto përfitime, për ata te cilët marrin pensione nga te dyja palët, do te vendoset ne përputhje me legjislacionin e Palës Kontraktuese ne territorin e se cilës përfituesi është rezident i përhershëm, dhe ne rastin kur përfituesi merr pension vetëm nga njëra pale, do te vendoset ne përputhje me legjislacionin e asaj Pale Kontraktuese. Hapësira, kohëzgjatja dhe mënyra e dhënies se përfitimeve do te përcaktohen ne përputhje me legjislacionin e vendit ne territorin e te cilit përfituesi është rezident.

Neni 13

Përfitimet kryesore shëndetësore dhe përfitimet e para

1. Dhënia e përfitimeve mjekësore jetësore për ata qe kane fituar te drejtën e përfitimit mjekësor ne përputhje me nenet 11,12/2-3 te kësaj Marrëveshjeje, do te kushtëzohet nga autorizimi i institucionit kompetent për këtë qellim, me përjashtim te rasteve te një emergjence absolute.

2. Pagesa e përfitimeve ne para shpërblim ditor do te behet ne përputhje me legjislacionin e institucionit ku personi ne fjale është regjistruar.

Neni 14

Rimbursimi i kostos se përfitimeve shëndetësore

Shpenzimet për kujdes shëndetësor, te dhëna për rastet e parashikuara nga nenet 11,12,13,15,18,19 dhe 20 te kësaj Marrëveshjeje, do te rimbursohen nga institucioni ku personi ne fjale është regjistruar ne institucionin kompetent, i cili do te japë përfitimet sipas procedurave qe do te përcaktohen nga Marrëveshja Administrative.

Neni 15

Përfitimet për barre lindje

Kur personi i siguruar ose një nga anëtarët e familjes se tij titan te drejtën e përfitimit për barre lindje sipas legjislacionit te një ose te te dyja Palëve Kontraktuese, do te aplikohen vetëm dispozitat e legjislacionit te vendit ku personi kalon periudhën e barre lindjes, duke marre parasysh, kur është e nevojshme, periudhat e sigurimit qe do te bashkohen sipas nenit 10.

Përfitimet mjekësore për një person, qe ka fituar te drejtën e përfitimit për barrelindje, do te jepen sipas kërkesave ne përputhje me nenet 11,12 dhe 13 te kësaj Marrëveshjeje.

SEKSIONI 3 SHPENZIME PER FUNERALET

Neni 16

1. Kur një person i regjistruar si i siguruar ne baze te legjislacionit te njëres prej Palëve Kontraktuese vdes ne territorin e palës tjetër, ai/ajo do te fitoje te drejtën e përfitimit te shpenzimeve funerale sikur ai/ajo te këtë vdekur ne territorin e palës ku ai/ajo është siguruar.
2. Kur ne aplikimin e kësaj Marrëveshjeje, dispozita për shpenzimet për funerale sipas legjislacionit te te dyja Palëve Kontraktuese është e lejueshme, do te jepet sipas legjislacionit te Palës Kontraktuese ne territorin e se cilës ka ndodhur vdekja.
3. Kur vdekja ndodh jashtë territorit te te dyja Palëve Kontraktuese, grandet për shpenzimet funerale do te jepen sipas legjislacionit te Palës Kontraktuese, ne baze te legjislacionit te se cilës i vdekuri është regjistruar si i siguruar se fundi.

SEKSIONI 4 PERFITIM INVALIDITETI, PENSION PLEQERIE DHE PAGESE NE RAST VDEKJEJE

4. Kur ne kohen e vdekjes, periudha e sigurimit për te fituar te drejtën e marrjes se këtij përfitimi nuk është plotësuar, periudhat e sigurimit te plotësuara ne te kaluarën ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese, do te merren parasysh ne mënyrë qe te plotësojnë periudhat e plotësuara ne territorin e palës se pare.

Neni 17

Llogaritja e masës se përfitimit qe duhet te jepet

1. Kur person fiton te drejtën për pension sipas legjislacionit vetëm te njëres Pale Kontraktuese, një pension i vetëm do te akordohet, pa marre parasysh periudhat e sigurimit te plotësuara ne Palën tjetër Kontraktuese.
2. Kur dhënia e se drejtës për një pension te vetëm sipas legjislacionit vetëm te njëres prej Palëve Kontraktuese nuk është e lejueshme, por një e drejte për pension mund te jepet vetëm duke marre parasysh periudhat e plotësuara sipas neneve 7 dhe 8 te kësaj Marrëveshjeje, dispozitat e mëposhtme do te aplikohen:
 - 2.1 Ne llogaritjen e masës se pensionit, Instituti i Sigurimeve Shoqërore i secilës Pale Kontraktuese do te marre parasysh periudhat e mbledhura te sigurimit, sikur këto periudha te ishin plotësuar vetëm sipas legjislacionit te vet.
 - 2.2 Institucioni kompetent, atë here , përcakton masën e pensionit qe duhet te jepet duke aplikuar raportin midis periudhave te sigurimit te plotësuara sipas legjislacionit te te dyja Palëve Kontraktuese me masën e llogaritur teorikisht sipas nënparagrafit 2.1 te këtij neni.
3. Ne zbatim te kësaj Marrëveshjeje duhet te merren parasysh dispozitat e legjislacionit te te dyja Palëve Kontraktuese qe përcaktojnë reduktimin, ndërprerjen ose heqjen e pensionit.

SEKSIONI 5 AKSIDENTET NE PUNE DHE SEMUNDJET PROFESIONALE

Neni 18

Përfitimet ne lidhje me aksidentet ne pune

1. Rritjet dhe shtesat e grandeve te dhëna për aksidente ne pune, sipas legjislacionit te secilës prej Palëve Kontraktuese, do te vazhdojnë te paguhen pasi personat e interesuar transferohen ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese.
2. Kur një person qe ka pësuar aksident ne pune ose vuan nga sëmundje profesionale ne territorin e njëres prej Palëve Kontraktuese, transferon rezidencën e tij/saj ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese, ne vijim te marrjes se përfitimeve te dhëna gjate periudhës se paaftësisë se përkohshme, ai/ajo do te vazhdoje t'i marre këto përfitime me autorizim te institucionit kompetent para largimit.
- Kur kushtet e personit qe ka pësuar aksident ne pune ose vuan nga sëmundje profesionale bëjnë te domosdoshme autorizimin ne datën e skadences, kjo zgjatet deri sa personi te shërohet, duke iu nënshtruar komisionit mjekësor dhe lejes se institucionit kompetent.
3. Kur gjendja e personit te aksidentuar ne pune ose qe vuan sëmundje profesionale, keqësohet ne vijim te transferimit te rezidencës se tij/saj ne territorin e Palës tjetër ai/ajo qe fiton te drejtën për kujdes shëndetësor te dhënë ne raste aksidentesh ne pune, me kusht qe personi te marre autorizimin e institucionit ne te cilin ai/ajo është regjistruar, ne datën e ndodhjes se aksidentit ose te përcaktimit fillestar te diagnozës.
4. Kujdesi shëndetësor i përcaktuar ne nënparagrafin 2 dhe 3 te këtij neni do te jepet nga institucioni i vendit ku personi ka pasur rezidencën e fundit dhe ne përputhje me dispozitat e legjislacionit te aplikueshëm këtu ne lidhje me hapësirën dhe mënyrën e dhënies se këtij kujdesi. Persa i përket rasteve te treguara ne nënparagrafin 2 te këtij neni, përfitimet ne para (shpërblime ditore) jepen nga institucioni ne te cilin personi është regjistruar dhe ne përputhje me legjislacionin e aplikueshëm për te.
5. Shpenzimet e përfitimeve te dhëna ne rastet e parashikuara ne nënparagrafët 2 dhe 3 te këtij neni do te mbulohen nga institucioni ne te cilin punëtori është regjistruar. Mënyra e pagimit te shpenzimeve për kujdes shëndetësor nga institucioni ne te cilin punëtori është regjistruar, institucionit ne vendin e fundit te rezidencës, përcaktohet nga Marrëveshja Administrative.
6. Për situatat e përshkruara ne nënparagrafët 2 dhe 3 te këtij neni, dhënia e pajisjeve te rëndësishme dhe përfitimeve mjekësore, siç tregohet ne aneksin e Marrëveshjes Administrative, do te kushtëzohen nga autorizimi i institucionit kompetent për këtë qellim, me përjashtim te rasteve te emergjencës.
7. Ne përcaktimin e shkalles se invaliditetit, si pasoje e një aksidenti ne pune ose sëmundjeje profesionale ne përputhje me legjislacionin e një Pale Kontraktuese, do te merret parasysh Çdo aksident ose sëmundje e mëparshme sipas legjislacionit te palës tjetër, sikur ato te kenë ndodhur dhe te jene shfaqur sipas legjislacionit te palës se pare.

Neni 19

Përfitime ne lidhje me sëmundjet profesionale

1. Kur personi me sëmundje profesionale ka punuar ne territorin e te dyja palëve ne pune qe mund te shkaktojnë te tilla sëmundje, përfitimet qe kërkohen nga i siguruari ose personat e varur prej tij/saj do te caktohen ne përputhje me legjislacionin e palës, ne territorin e se cilës aktiviteti ne fjale është kryer, me kusht qe kërkesat e këtij legjislacioni te plotësohen.
2. Kur legjislacioni i një prej palëve kushtëzon te drejtën e përfitimeve për sëmundje profesionale me diagnozën e vet fillestare ne territorin e vet, ky kusht do te plotësohet, nëse sëmundja diagnostikohet se pari ne territorin e Palës tjetër Kontraktuese.
3. Rregullat e mëposhtme do te aplikohen kur gjendja e personit qe është trajtuar sipas legjislacionit te një pale për sëmundje profesionale keqësohet gjate kohës kur ai/ajo është rezident ne territorin e palës tjetër.

3.1 Kur personi nuk ka punuar ne territorin ne te cilin ai/ajo është aktualisht i angazhuar ne një pune, qe ka shkaktuar sëmundjen profesionale ose keqësimin e saj, institucioni i palës se pare ne te cilën personi është regjistruar do te realizoje dhënien e përfitimeve sipas legjislacionit te vet, duke marre parasysh shkallen e keqësimit.

3.2 Kur personi ka punuar ne territorin ne te cilin është aktualisht i angazhuar ne një pune, qe ka shkaktuar sëmundjen profesionale ose ka keqësimin e saj, institucioni i palës se pare ne te cilën personi është regjistruar do te realizoje dhënien e përfitimeve sipas legjislacionit te vet, pa marre parasysh shkallen e keqësimit. Institucioni i palës ne rezidencën aktuale do te japë përfitim suplementar, masa e te cilit është e barabarte me diferencën midis masës qe duhet te llogaritet sipas legjislacionit te vet, duke marre parasysh shkallen e acarimit dhe shumën për t'u llogaritur sikur te ishte rasti qe sëmundja profesionale te këtë ndodhur ne territorin e vet para acarimit.

SEKSIONI VI KONTROLI AOMINISTRATIVE MJEKESOR

Neni 20

1. Kur personat te konsideruar nga legjislacioni i një pale si te papërshtatshëm për pune për shkak te invaliditetit, aksidentit ne pune ose sëmundjes profesionale janë rezident ne territorin e palës tjetër, kontrollet administrative dhe mjekësore qe zbulojnë shkallen e invaliditetit te tyre ne mënyrë qe te mundësohet vazhdimësia e se drejtës për sigurim shoqëror, do te kryhen nga institucioni kompetent i palës se fundit me kërkesë te institucionit te palës se pare. Megjithatë institucioni kompetent i palës se pare do te rezervoje te drejtën e rikontrollimit te personit nga një specialist ose ne vendin ku personi është rezident, ose ne vendin e vet. Ne rastin e fundit, shpenzimet e udhëtimit dhe qëndrimit mbulohen nga institucioni qe kërkoi riezaminimin.

2. Shpenzimet e riezaminimit paguhen nga institucioni qe e kërkoi atë, ne përputhje me metodën dhe parimet e përcaktuara ne Marrëveshjen Administrative.

PJESA IV DISPOZITA ADMINISTRATIVE DHE TE PERGJITHSHME

Neni 21

Rregullimi administrativ

Një Marrëveshje e Përgjithshme Administrative, qe arrihet midis autoriteteve kompetente te palëve, do te përcaktojë parimet e kërkuara për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje dhe ne veçanti, ato qe kane lidhje me dispozitat qe përmbajnë referenca te qarta për Marrëveshjen Administrative. Institucionet kompetente ndërlidhëse te palëve do te përcaktohen nga kjo Marrëveshje Administrative.

Ne zbatim te metodave dhe parimeve, format përkatëse, te cilat do te përcaktohen reciprokisht nga palët, do t'i aneksohen kësaj Marrëveshjeje te Përgjithshme Administrative ose ku është e nevojshme, një Marrëveshje Administrative shtese.

Neni 22

Shkëmbimi i informacionit dhe asistenca reciproke

1. Autoritetet dhe institucionet kompetente përgjegjëse për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje:

1.1 Do t'i komunikojnë njëra-tjetrës, për sa kohe e lejon legjislacioni i tyre, te gjithë

informacionin për masat e marra prej tyre për aplikimin e kësaj Marrëveshjeje.

1.2 Do të asistojnë njëra-tjetrën në përcaktimin dhe dhënien e se drejtës që rrjedh nga aplikimi i kësaj Marrëveshjeje ose nga legjislacioni sipas të cilit kjo Marrëveshje aplikohet, sikur kjo të ishte një çështje e aplikimit të legjislacionit të tyre.

1.3 Do të komunikojnë njëra-tjetrës, në kohën me të afërt të përshtatshme, të gjithë informacionin për masat e marra prej tyre për aplikimin e Marrëveshjes ose për amendamentet në legjislacionin kombëtar për sa kohë që këto ndryshime kanë efekt në zbatimin e dispozitave të kësaj Marrëveshjeje.

2. Ndihma e dhënë sipas paragrafit 1, nënparagrafit 1.2 të këtij neni, do të jete falas, nëse nuk përcaktohet ndryshe në Marrëveshjen Administrative, se cilës i referohemi në nenin 21 të kësaj Marrëveshjeje për qëllim rimbursimi të kategorive të caktuara të shpenzimeve.

Institucioni kompetent i një pale do të tregojë masën që duhet të paguhet me monedhën e palës së fundit, ndërsa i komunikon palës tjetër kërkesë për pagesë.

3. Nëse nuk përcaktohet ndryshe në legjislacionin e një pale, çdo informacion për një individ, i komunikuar në përputhje me dhe për qëllimin e kësaj Marrëveshjeje për palën tjetër nga pala tjetër, do të jete konfidencial dhe do të përdoret vetëm për qëllime të zbatimit të kësaj Marrëveshjeje dhe legjislacionit sipas të cilit kjo Marrëveshje aplikohet.

Neni 23

Përrjashtimi ose reduktimi nga taksat, tatimet dhe shpenzimet

1. Reduktimi ose përrjashtimi nga taksat, tatimet, shpenzimet konsulllore dhe kostot administrative, të përcaktuara nga legjislacioni i një pale, për nxjerrjen e një certifikate ose dokumenti, të kërkuar nga legjislacioni i asaj pale, do të aplikohet për certifikatat apo dokumentet e kërkuara nga legjislacioni i palës tjetër.

2. Të gjitha dokumentet formale të kërkuara për qëllim aplikimi të kësaj Marrëveshjeje do të përrjashtohen nga autenticiteti i autoriteteve diplomatike dhe konsulllore.

Neni 24

Gjuha që përdoret në komunikim

Për qëllimet e aplikimit të kësaj Marrëveshjeje, autoritetet dhe institucionet kompetente të palëve do të komunikojnë direkt në gjuhën zyrtare të secilës pale.

Neni 25

Dorëzimi i kërkesave, deklarimeve dhe apelet

1. Çdo deklaratë, kërkesë ose apelim, në lidhje me përcaktimin e një të drejte për përfitim, e cila për qëllimet e legjislacionit të një pale i është nënshtruar autoritetit ose institucionit kompetent të asaj pale, brenda limiteve ligjore kohore, do të konsiderohet sikur t'i ishte nënshtruar autoritetit ose institucionit kompetent të palës tjetër. I njëjti parim është i aplikueshëm edhe për peticionet, deklaratat, apelimet për çështje të ndryshme.

2. Nga data e hyrjes në fuqi e kësaj Marrëveshjeje, çdo kërkesë për përfitim, sipas legjislacionit të një pale, do të konsiderohet si pretendim për përfitimin përkatës sipas legjislacionit të Palës tjetër, me kusht që aplikuesi:

2.1 të këtë treguar në peticionin e tij/saj që pretendimi i tij/saj është gjithashtu i perkueshëm sipas legjislacionit të palës tjetër ose

2.2 të këtë dhënë informacion dhe dokumente që tregojnë periudha të besueshme të sigurimit sipas legjislacionit të palës tjetër.

Dispozitat e mësipërme nuk do të aplikohen nëse aplikanti kërkon qarte në peticionin e tij/saj shtyrjen e vendimit në lidhje me dhënien e se drejtës.

3. Në rastet ku dispozitat e paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni aplikohen, autoriteti ose institucioni kompetent, që pranon pretendimin, deklarinimin ose apelimin, ia kalon atë pa vonese autoritetit ose institucionit kompetent të palës tjetër.

Neni 26 Pagimi i përfitimeve

Institucioni kompetent i një pale mund të zgjedhë të shkarkojë detyrimin e vet që rrjedh nga aplikimi i kësaj Marrëveshjeje, në mbledhjen e palës së dytë.

Neni 27 Zgjidhja e mosmarrëveshjeve

1. Autoritetet kompetente të Palëve Kontraktuese përpiqen të bien dakord për ndryshimet që rrjedhin nga interpretimi ose aplikimi i kësaj Marrëveshjeje nëpërmjet negociatave.
2. Nëse ndonjë mosmarrëveshje nuk zgjidhet në këtë mënyrë brenda një periudhe gjyqësore, të dyja palët i drejtohen arbitrazhit, i cili do të ngrihet duke ndjekur hapat e mëposhtme:
 - 2.1 Çdo Pale Kontraktuese delegon një person arbitër brenda një muaji nga marrja e njoftimit për zgjidhjen e mosmarrëveshjes nga arbitrazhi. Te dy personat e ngarkuar për arbitrazh delegojnë një arbitër të tretë që nuk duhet të jetë bashkëkombës i palëve, brenda dy muajve nga data kur pala që ka caktuar me vone arbitrin e vet ka njoftuar palën tjetër për këtë takim.
 - 2.2 Kur secila nga Palët Kontraktuese nuk arrin të caktojë arbitrin e vet brenda periudhës së përcaktuar, pala tjetër mund t'i kërkojë Presidentit të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut të realizojë takimin e kërkuar. Një procedurë e njëjtë mund të ndiqet, nëse të dy arbitrat nuk bien dakord për caktimin e arbitrit të tretë.
 - 2.3 Nëse Presidenti i Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut është bashkëkombës i një Pale Kontraktuese, detyrat që i atribuohen atij/asaj sipas këtij nën Zëvendëspresidentit të Gjykatës ose anëtarit me të lartë të kësaj gjykate, i cili nuk është bashkëkombës i asnjërës prej palëve.
3. Gjykata e arbitrazhit jep verdiktin e vet me shumicë votash. Vendimi i arbitrazhit është i detyrueshëm për të dyja Palët Kontraktuese. Secila Pale Kontraktuese merr përsipër shpenzimet për arbitrin që cakton. Pjesa tjetër e shpenzimeve do të përballohet në mënyrë të barabartë nga të dyja Palët Kontraktuese. Gjykata e arbitrazhit do të përcaktojë rregullat e saj të procedurës.

PJESA V DISPOZITA KALIMTARE DHE PERFUNDIMTARE

Neni 28 Dispozitat kalimtare

1. Çdo periudhe sigurimi e plotësuar në legjislativën e secilës pale, përpara datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, duhet të merret parasysh për qëllim të përcaktimit të të drejtave të dala nga kjo Marrëveshje.
2. Asnjë dispozitë e kësaj Marrëveshjeje nuk do të japë të drejta për ndonjë periudhe përpara
3. Sipas dispozitave të paragrafit 2 të këtij neni, çdo përfitim, përveç pagesës së menjëhershme, në lidhje me raste të datuara përpara hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, do të behet i pagueshëm, që nga data e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje.

Neni 29

Hyrja ne fuqi dhe shtrirja e kësaj Marrëveshjeje

1. Secila pale do te informoje palën tjetër, rreth veprimeve qe ka marre ne lidhje me legjislacionin e saj me qellim sjelljen ne fuqi te kësaj Marrëveshjeje. Marrëveshja do te hyje ne fuqi ditën e pare te muajit te dyte pas muajit ne te cilin janë shkëmbyer instrumentet e ratifikimit.
 2. Çdo Marrëveshje do te denoncohet nga njoftimi i here prej secilës pale. Denoncimi do te jete i vlefshëm ne fund te gjashte muajve nga data e njoftimit.
 3. Nëse Marrëveshja priset, çdo e drejte për përfitim e fituar nga një person ne përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje do te ruhet dhe bisedimet do te zhvillohen për caktimin e çdo te drejte, përveç atyre te fituara nga këto dispozita. Ne rastin kur palët nuk arrijnë ne Marrëveshje, mosmarrëveshjet do te zgjidhen ne pajtim me nenin 27.
- Kjo Marrëveshje është bere ne Tirane, me 15 korrik 1998, ne dy kopje origjinale ne gjuhet shqipe, turke dhe angleze. Ne rast paqartësish ne interpretim do te merret për baze teksti ne gjuhen angleze.

PER QEVERINE E REPUBLIKES SE SHQIPERISE Ass. Prof. Dr. ANASTAS ANGJELI
MINISTER I PUNES DHE ÇESHTJEVE SOCIALE

PER QEVERINE E REPUBLIKES SE TURQISE Prof. Dr. NAMI ÇAGAN
MINISTER I PUNES DHE I SIGURIMIT
SHOQEROR